

Godina XIV. / br. 47 / rijeka / srpanj 2018 / besplatni primjerak

25 godina
PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE

zeleno i psavo

magazin primorsko-goranske županije

Liburnijski Kras
Ni **Ćići** ni **Brkini**, jušto na *kunfini*

Napisa: Marinko KRMPOTIĆ
Fotografije: Arhiva ZIP

Senzorski analitičari meda

Značajan iskorak u razvoju pčelarstva je – HUSAM. Pod tom se kraticom, pojašnjava nam njen predsjednik Dražen Lušić, krije naziv Hrvatske udruge senzorskih analitičara meda sa sjedištem u Rijeci. „Osnovana je u cilju zaštite zajedničkih interesa senzorskih analitičara meda, što je u Hrvatskoj prepoznato kao jedan ozbiljan nedostatak. Kroz poticanje razvoja senzorske analize, u skladu s međunarodnim smjernicama, aktivno se radi na promociji kulture proizvodnje, poznavanja i trošenja meda visoke kakvoće. Poseban se naglasak daje na izradu standarda senzorske analize meda u RH kako bi se ona dovela na razinu usporedivosti s najkvalitetnijim primjerima Europske unije (Italija, Španjolska). Najveći doprinos pčelarskom sektoru PGŽ-a ostvaruje se kroz aktivan angažman članova HUSAM-a u aktivnosti ocjenjivanja kakvoće meda na natjecanjima „Zlatno ulište“ i „Salvia aurea“ i koji se u potpunosti provode prema međunarodnim normama predviđenim za tu namjenu“, kaže dr. Lušić.

Stručnjaci HUSAM-a

Pčelara svake godine sve više

Na području naše županije većina pčelara je okupljena u Udruženju pčelarskih udruga Primorsko-goranske županije, skraćeno UPU PGŽ. Ono preko svojih članica radi na razvoju i unapređenju svih oblika pčelarstva, zaštiti i uzgoju pčela, unapređenju ekološkog pčelarstva te proizvodnji, preradi i prometu pčelinjih proizvoda

Kažu dobri poznavatelji pčelarstva da ona čuvana Einsteinova izreka o tome kako će, „nestanu li pčele, čovječanstvo izumrijeti u roku od četiri godine“ – nije baš tako doslovce rečena. No, u srži je Einstein bio u pravu. Naime, nestanak pčela značio bi i potpuni prekid s prirodnim načinom oprašivanja biljaka, a izostanak toga doveo bi do nestanka velikog dijela biljaka kojima se hrane životinje i ljudi. Nedostatak te hrane automatski bi značio i smanjenje broja životinja, a smanjenje broja i životinja i biljaka neminovno bi značilo pojavu bolesti, pothranjenost i – manji broj ljudi! Dakle, možda baš za četiri godine čovječanstvo ne bi potpuno nestalo, ali da bi ljudi bilo puno manje, da bi bili bolesniji i neoporniji – to je sto posto sigurno!

Pčele su, dakle, iznimno važna stvorenja koja u opstanku prirode, a to znači i čovjeka, imaju bitnu ulogu. Među one koji se itekako brinu da se taj veličanstveni krug života ne prekine i ugrozi,

svakako treba ubrojiti i pčelare, ljude koji uzgojem pčela svakako pomažu i samima sebi, ostvarujući određene prihode, ali je njihov značaj daleko veći zbog činjenice da daju bitan doprinos održavanju općeg sklada prirode. Dobro je što se ljudi bave pčelarstvom sve više, a na području naše županije većina njih je okupljena u Udruženju pčelarskih udruga Primorsko-goranske županije, skraćeno UPU PGŽ.

Opatijski „medenjak“ i Zlatno ulište

Na čelu tog strukovnog udruženja, trenutačno je krčki pčelar Nedjeljko Mrakovčić koji napominje kako je Udruženje osnovano s ciljem promicanja, razvitka i unapređenja pčelarstva, zbog očuvanja održivog ruralnog razvoja i prirodnog okoliša, omogućavanja normalnog prirodnog procesa u oplodnji bilja, proizvodnji zdrave prirodne hrane i očuvanja čovjeka. UPU PGŽ preko svojih članica radi na razvoju i unapređenju svih oblika pčelarstva, zaštiti i uzgoju pčela, pčelarstva, razvoju i unapređenju ekološkog pčelarstva te proizvodnji, preradi i prometu pčelinjih proizvoda.

– Udruženje je doživjelo veliki preporod 2014. godine, kada je za predsjednika Udruženja izabran Branko Vidmar, koji je stručnošću, zalaganjem, energijom i vizijom, motivirao mnoge od nas, napominje Mrakovčić.

U što većoj mjeri proširiti znanje o važnosti pčelarstva jedan je od najvažnijih zadataka pčelara zeleno-plave županije, a k tom su cilju usmjerene i dvije, javnosti dobro poznate manifestacije – „Medenjak z'Opatije“ i „Zlatno ulište“.

– „Medenjak z'Opatije“ je centralna županijska pčelarska smotra koja se već petu godinu kontinuirano organizira, i svake se godine povećava obimom i kvalitetom programa. Ona je zamišljena

Članovi Udruženja pčelarskih udruga PGŽ u Kastvu

kao manifestacija izložbenog, prodajnog, degustacijskog i edukativnog karaktera, govori nam Zdenka Laser, predsjednica Organizacijskog odbora „Medenjak z'Opatije 2018“. I ove godine „Medenjak“ će biti održan u sportskoj dvorani „Marino Cvetković“ u Opatiji u terminu 26 i 27. listopada 2018. godine.

U okviru ovogodišnjeg „opatijskog medenjaka“ bit će održano i već dvanaesto po redu „Zlatno ulište“, natjecanje kvalitete meda Primorsko-goranske županije. Najzaslužniji za postojanje ove sve značajnije manifestacije također je Branko Vidmar, koji naglašava kako je riječ o priredbi koja osigurava jednu od najstrožih i najkvalitetnijih analiza meda u Republici Hrvatskoj, a bazira se na općim granskim propisima donesenim od strane nacionalnog Hrvatskog pčelarskog saveza.

– Uzorci meda podvrgavaju se kemijskoj i peludnoj ocjeni kvalitete te zasebnoj senzorskoj analizi. Kemijska i peludna analiza se vrše u akreditiranom laboratoriju županijskog Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije u Rijeci. Kako je na „11. Zlatno ulište“ 2017. godine pristiglo 111 uzoraka meda, senzorsko ocjenjivanje meda, stručni panel je morao provoditi tijekom dva dana, u za to specijalno uređenom prostoru Vijećnice grada Kastva. „Zlatno ulište“ kao natjecanje, osmišljeno je u svrhu poboljšanja pčelarstva ali i boljeg razumjevanja pčelarstva od strane potrošača. Svi medovi koji pristignu i sudjeluju na natjecanju, uz uredno deklariranu vrstu meda, ime pčelara i kontakt podatke, mogu se na licu mjesta i kušati tijekom cijelog trajanja „Medenjaka“. To je stvarno jedinstvena manifestacija koju vrijedi posjetiti, ističe Vidmar.

Na čelu Udruženju pčelarskih udruga PGŽ – krčki pčelar Nedjeljko Mrakovčić

Pčelar s vizijom – Branko Vidmar

Udružene pčelarske udruge

Članovi Udruženja pčelarskih udruga PGŽ su „Biopčela“ Udruga za promociju i primjenu ekološke pčelarske etike (Rijeka), Udruga proizvođača meduna (Vrbovsko), Pčelarsko društvo grada Čabra, Udruga pčelara Grada Novi Vinodolski, Udruga pčelara Kadulja (Otok Krk), Pčelarsko društvo Rab, Pčelarsko društvo „Kuš“ Grada Crikvenice i Općine Vinodolske, Hrvatska udruga senzorskih analitičara meda, Pčelarska udruga Matulji, Udruga proizvođača meda od kadulje (Omišalj) te Pčelarska udruga Kastav.

Posebnosti „goranskog meduna“

„Goranski medun“ je autohtoni med našeg kraja, prehrambeni proizvod za čiju se valorizaciju brine Udruga proizvođača meduna iz Vrbovskog, govori Dražen Lušić naglašavajući kako je za taj proizvod pokrenut postupak stjecanja europske Zaštićene oznake izvornosti: „Goranski medun“ jedan je od najcjenjenijih medova na hrvatskom tržištu. S obzirom na svoje posebnosti, ovaj med je postao jedan od najprepoznatljivijih „brandova“ Gorskog kotara i Ogulinsko-plašćanske udoline gdje ga nazivaju posebnim imenom „medun“. Svojom sastavom i kakvoćom značajno se razlikuje od većine drugih medova na tržištu, a karakterizira ga povišeni udio mineralnih tvari što se odražava u povišenoj električnoj vodljivosti te specifičnim senzorskim svojstvima.

Pčelarske udruge na Kiriji i otocima

Svakako, velike zasluge za razvoj pčelarstva pripadaju i brojnim pčelarskim udrugama koje djeluju na području Primorsko-goranske županije. Tako na području Kirije od 2005. godine djeluje Pčelarsko društvo „Kuš“ koje okuplja pčelare s područja Grada Crikvenice i Općine Vinodolske, a zahvaljujući bioraznolikosti tog područja ovdje se mogu dobiti najkvalitetnije vrste meda poput primorskog, kaduljinog, vriesjaka i meduna. Udruga ima 67 članova koji ukupno posjeduju 1.400 pčelinjih zajednica. Članovi ove udruge nedavno su pokrenuli projekt radnog naziva „Pčelarski centar“ u kojem bi se organizirali forumi, predavanja, prezentacije, skupštine, druženja i ostale aktivnosti pčelara. U suradnji sa specijaliziranim turističkim agencijama, pčelari ove udruge planiraju potaknuti novi oblik turizma u Vinodolu – stručne tribine, posjete Vinodolu stranih i domaćih pčelara, izložbe, „Dane meda“, a u planu su i edukativni pčelarski programi za djecu predškolskog i školskog uzrasta te za sve zainteresirane sadašnje i buduće pčelare.

Druga značajna pčelarska udruga ovog kraja je Udruga pčelara Novi Vinodolski, osnovana 1998. godine. Broj njezinih članova gotovo stalno se kretao oko četrdesetak članova da bi 2017. godine udruga dosegla rekordni broj od 64 člana. Time su se stekli uvjeti za organizaciju i pohađanje pčelarske škole pa je tijekom 2017. godine, u suradnji s Učilištem „Apis“ za obrazovanje odraslih, iz Velike Gorice, skupina od čak 24 polaznika upisala od Ministarstva verificirani program za osposobljavanje za zvanje pčelar.

Udruge pčelara postoje i na kvarnerskim otocima. Na Rabu djeluje Pčelarsko društvo „Rab“ osnovano 1998. godine i koje trenutno

Pčelarska udruga Matulji trenutno je angažirana na realiziranju projekta osnivanja pokaznog pčelinjaka, prvog takve vrste na ovim područjima. On bi se koristio u edukativne svrhe u cilju upoznavanja šire javnosti te djece predškolskog i školskog uzrasta s ulogom pčela u ekosustavu

Poziv na Medenjaka z' Opatije

„Medenjaka z' Opatije“ je bazično edukacijska manifestacija, mjesto gdje naši građani, na jednom mjestu, mogu slušati o značaju pčelarstva, upoznati pčelare, doći do kvalitetnog meda, kušati i kupiti taj med. Svake godine, osim stručnih predavanja namijenjenih pčelarima, organiziraju se i predavanja šireg, edukativnog spektra. To znači da su ona koncipirana i za građane, gdje oni mogu dobiti nova saznanja o važnosti uporabe pčelinjih proizvoda, među kao namirnici, apiterapiji ili pak među kao hrani koja se tradicionalno koristi kao prirodni lijek. Svi uključeni u organizaciju „Medenjaka“ su pčelari-volonteri. Poseban naglasak daje se organiziranom dovođenju školske djece na manifestaciju, u svrhu proširenja znanja o pčelama i pčelinjim proizvodima. Pristup djeci je ujedno i najvažniji aspekt organizacije, za koji su posebno osmišljeni ekološki dio, povijesni i tzv. „dječji kutak“. Posebno se organizira i specijalizirani „gastro show“ u suradnji s Ugostiteljskom školom iz Opatije te medeni gastro tjedan u suradnji sa opatijskim ugostiteljima. Mislim da je u ovo naše današnje vrijeme nekontroliranih reklama, masovne proizvodnje i netransparentne prodaje, jako važno održavanje jedne ovakve manifestacije koja sigurno pomaže u prepoznavanju prave namirnice“, ističe Zdenka Laser i poziva na ovogodišnje izdanje „Medenjaka z' Opatije“.

broji 30 članova. Rapski pčelari raspolažu s više od tisuću pčelinjih zajednica, a predvodi ih istaknuti kamporski pčelar Nedjeljko Karlić Lufta. O bodulskom pčelarstvu brine Udruga pčelara „Kadulja“ Otok Krk, kojim već treći mandat predsjedava već spominjani Puntar, gospodin Nedjeljko Mrakovčić. Ona u svojem portfelju ima 120 članova koji pčelare s više od 2.300 pčelinjih zajednica. Koliko je unapređenje pčelarstva važno na Boduliji govori činjenica kako je njihova udruga, kao jedna od najzainteresiranijih za obrazovanje svojih članova, organizirala čak tri ciklusa školovanja svojih pčelara. Krk je specifičan i po tome što je na njemu aktivna i Udruga proizvođača meda od kadulje iz Omišlja, osnovana krajem 2015. godine sa specifičnim ciljem pokretanja postupka zaštite izvornosti „Meda Hrvatskog primorja – kadulje“. U tom pravcu, udruga je pokrenula program SALVIA AUREA 2016 - prvo Hrvatsko ocjenjivanje kvalitete meda od kadulje. Takva jedinstvena manifestacija ne postoji nigdje drugdje u Republici Hrvatskoj, a trenutno su u tijeku intenzivne pripreme i za treću po redu.

Pčelari u Gorskom kotaru i na riječkom području

Gorani se, između ostalog, mogu pohvaliti Pčelarskim društvom Grada Čabra koje je osnovano još davne 1983. godine, govori nam tajnik društva Antun Arh, dodajući kako je „osnovni cilj bio unaprijediti pčelarstvo čabarskog kraja, međusobno izmjenjivanje pčelarskog iskustva te povezivanje s ostalim organizacijama kako u Hrvatskoj, tako i nama susjednoj Sloveniji.“

– Sve te godine rad Društva je omogućio stalni dotok novih znanja na ovom još nedovoljno istraženom području. Pojava novih bolesti pčela, posebno varoze, čiji se prodor na naše područje podudara s osnivanjem Društva, zahtijeva stalno dopunjavanje znanja i primjenu novih metoda pčelarenja. Pčelarsko društvo Grada Čabra je integrirano i u rad novo osnovane Udruge za edukaciju u poljoprivrednoj djelatnosti „KIS Gorski kotar“ iz Prezida s kojom zajedno organizira brojne aktivnosti na području pčelarstva. Među najznačajnije aktivnosti zadnjih godina spada sadnja medonosnog bilja, aktivnosti na postavljanju pčelarske poučne staze te nacionalni skup i druženje pčelara posvećen obilježavanju Međunarodnog dana pčela, rekao je Arh.

Pažnje vrijedan rad realizira se i u Pčelarskoj udruzi Matulji koja je osnovana 2015. godine, a sjedište joj je u Rukavcu. Ona uz područje općine Matulji svojom djelatnošću „pokriva“ i područje Klane, premda se među njenih trenutačnih četrdeset članova, nalaze i pčelari s područja Kastva, Rijeke, Viškova, Grobnika pa čak i Malog Lošinja. Pčelarska udruga Matulji trenutno je angažirana na realiziranju projekta osnivanja pokaznog pčelinjaka, prvog takve vrste na ovim područjima. On bi se koristio u edukativne svrhe u cilju upoznavanja šire javnosti te djece predškolskog i školskog uzrasta s ulogom pčela

Pčelarska škola Novi Vinodolski – rad na terenu

u ekosustavu i dobrobiti pčelinjih proizvoda za ljudsko zdravlje, a ujedno i za potrebe održavanja pčelarske prakse u organizaciji pčelarske škole i edukaciju pčelara početnika.

Pčelarstvo ujedinjuje nacionalni teritorij

– Svijest o potrebi razvoja pčelarstva i zaštiti pčela razvijati se može i kroz skupove stručnjaka i proizvođača pčelinjih proizvoda pri čemu je vrlo aktivna Katedra za zdravstvenu ekologiju Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci koja u suradnji s interesnim resornim hrvatskim organizacijama već osam godina za redom organizira Nacionalnu konferenciju o sigurnosti i kakvoći pčelinjih proizvoda. Konferencija se u međuvremenu nametnula kvalitetom i postala tradicionalna manifestacija razmjene iskustava na kojoj sudjeluju svi glavni dionici primarne pčelarske proizvodnje i pčelarske znanosti, ističe jedan od njenih inicijatora i organizatora, doc. dr.sc. Dražen Lušić.

– Ovogodišnji moto Konferencije bio je „Institucionalna zaštita kvalitete“ čime smo željeli istaknuti važnost čuvanja nacionalnih interesa i promociju vlastite tradicije. Stoga je ove godine dan naglasak na oznake zaštite kvalitete pčelinjih proizvoda, kako onih koji su već okončali nacionalne i europske postupke tako i na one koji se nalaze u pripremi ili u nekoj od faza procedure zaštite. Pri tome, morali smo jasno ukazati na ogromni značaj njihova zemljopisnog i kvalitativnog određenja, uz nacionalni, povijesni i socijalni kontekst njihova podrijetla. Jako je važno naglasiti i da se pčelarstvo ubraja u one aktivnosti koje, kao rijetko koje ujedinjaju naš cijeli nacionalni teritorij. Ono se na vrlo sličan način, a svakako sa istim ciljevima (i problemima), provodi jednako tako u Konavlima kao u Dalmaciji ili Hrvatskom Zagorju, jednako u Slavoniji i Baranji kao u Istri i Hrvatskom Primorju. Pčelarstvo tako, sa svojim izazovima s kojima se susreće, u potpunosti odražava cjelovitost našeg prostora i tako ga treba valorizirati, rekao je dr. Lušić naglasivši kako su u organizaciji, veliku pomoć pružili Udruženje pčelarskih udruga Primorsko-goranske županije, Hrvatski pčelarski savez, sve pčelarske udruge sastavnice UPU PGŽ a posebice Udruga pčelara grada Novi Vinodolski kao domaćinska pčelarska udruga. ■■

Novi dom creskog folklor

Folklorno društvo „Orlec“ 2016. godine proslavilo je pola stoljeća svog djelovanja, a da nije imalo službene prostorije u kojima bi se članovi udruge mogli okupljati već su povremeno vježbali u društvenom domu. Nedavno je u zgradi područne škole, koja je posljednje učenike ispratila 2002. godine, otvoren Centar otočnog folklor u kojem će Orlečani i Orleščice moći očuvati svoju tradiciju i prenositi je na mlađe naraštaje.

Projekt cjelovite obnove školske zgrade i njezine prenamjene u Centar otočnog folklor započeo je 2015. godine. Zajednički su ga proveli Primorsko-goranska županija, Grad Cres, OŠ Frane Petrića i Folklorno društvo „Orlec“. Ukupno je u obnovu uloženo 840.000 kn, od čega je u trogodišnjem razdoblju Županija osigurala 710.000 kn, a Škola 130.000 kn vlastitih sredstava. Prizemlje je uređeno za potrebe folklornog društva, te se tu nalazi dvorana za održavanje proba i skupova kao

oko nas

Centar otočnog folklor Orlec

Orlečki Centar folklor otvorio je župan Zlatko Komadina

Nakon više od pola stoljeća djelovanja folklornog društva u nekadašnjoj orlečkoj školi otvoren Centar otočnog folklor u kojem će Orlečani i Orleščice moći očuvati svoju tradiciju i prenositi je na mlađe naraštaje, a i posjetiteljima imati što pokazati

Napisao i snimio:
Walter SALKOVIĆ